

Lingerzijde 33-45 en 36 te Edam

Inventarisatie van vleermuizen en vogels met jaarrond beschermde
verblijfplaatsen in 2013



Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

G&G-advies 2013

Versie	Datum
Concept	4 november 2013
Eindrapport	22 november 2013



Van der Goes en Groot
ecologisch onderzoeks- en adviesbureau

Bovendijk 35-G
2295 RV Kwintsheul

Hazenkoog 35-A
1822 BS Alkmaar

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding tot het onderzoek	5
1.2	Ligging van het plangebied	5
2	Methode	6
2.1	Vleermuizen	6
2.2	Jaarrond beschermde broedvogels	7
3	Resultaten	8
3.1	Vleermuizen	8
3.2	Jaarrond beschermde broedvogels	10
4	Wetgeving	12
4.1	Flora- en faunawet.....	12
4.1.1	Zorgplicht.....	12
4.1.2	Verbodsbepalingen	12
4.1.3	Vrijstellingen.....	12
4.1.4	Ontheffingsmogelijkheid	13
4.1.5	Gedragscode.....	14
4.1.6	Broedvogels.....	15
4.2	Procedure	16
4.2.1	Vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet 1998.....	16
4.2.2	Ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet.....	16
4.2.3	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.....	17
5	Conclusies en aanbevelingen	18
6	Literatuur	19
Bijlage 1	Verspreidingskaarten vleermuizen	20



1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

Er bestaan plannen een aantal panden aan de Lingerzijde in de binnenstad van Edam te herontwikkelen. Het betreft de huidige kantoorpanden aan de Lingerzijde met oneven nummers tussen 33 en 45 en het voormalige koetshuis aan de Lingerzijde 36. De panden krijgen daarbij een andere bestemming (wonen). Lingerzijde 33, 36 en 39 zijn rijksmonumenten.

Uit eerder uitgevoerde toetsing en beoordeling (BEER & GROOT(I+II), 2012) is gebleken dat in de gebouwen mogelijk vleermuizen en jaarrond beschermde broedvogels kunnen voorkomen.

Om dit nader te onderzoeken heeft projectontwikkelingsmaatschappij Lingerzijde B.V. opdracht gegeven aan ecologisch onderzoeks- en adviesbureau Van der Goes en Groot een inventarisatie uit te voeren naar het voorkomen van vleermuizen en jaarrond beschermde broedvogels in het plangebied.

Het onderzoek is uitgevoerd in de periode juli-oktober 2013. Dit rapport doet verslag van het onderzoek.

1.2 Ligging van het plangebied

In Figuur 1 is de ligging van het onderzoeksgebied aangegeven.

De panden liggen ingeklemd in de oude dichte bebouwing van het stadje Edam. Aan de achterzijde liggen een aantal parkachtige tuinen. De tuinen grenzen aan water dat niet hoort bij het plangebied.

Figuur 1.
Ligging van
plangebied
Lingerzijde
33-45 en 36
in Edam.



2 Methode

2.1 Vleermuizen

Het doel van het onderzoek is om de aanwezigheid en de verspreiding van vleermuizen in het plangebied in kaart te brengen. Het onderzoek is uitgevoerd aan de hand van de richtlijnen uit het protocol voor vleermuisinventarisaties, zoals dat is opgesteld door het Vleermuisvakberaad (VLEERMUISVAKBERAAD, 2013).

Voorafgaand aan het veldwerk is nagegaan welke vleermuissoorten redelijkerwijs of mogelijk te verwachten zijn binnen het onderzoeksgebied. Bekende verspreidingsgegevens en de aanwezigheid van voorkeurs habitat binnen het plangebied en de directe omgeving zijn hierbij betrokken.

Veldbezoeken

Door middel van veldwerk zijn de daadwerkelijke aanwezigheid en verspreiding van vleermuizen in het plangebied onderzocht. Er zijn vijf bezoeken volbracht in de periode juli tot en met oktober 2013, zie Tabel 1 op pagina 7.

Door het zoeken naar verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden tijdens alle afgelegde terreinbezoeken, zijn de gebiedsfuncties voor de aanwezige vleermuissoorten in kaart gebracht. Dit terrein gebruik door vleermuizen is 's nachts onderzocht door middel van surveilleren en posten met gebruik van batdetectors.

De eerste twee bezoeken in de zomer zijn daarnaast gericht geweest op het in kaart brengen van zwermactiviteit bij kraamkolonies. Het derde bezoek in augustus is in het bijzonder gericht geweest op het vaststellen van middernachtelijke zwermactiviteit van de Gewone dwergvleermuis. Deze eventueel vast te stellen zwermactiviteit vormt een sterke aanwijzing voor de aanwezigheid van een winterverblijf.

De laatste twee bezoeken zijn mede gericht op het vaststellen van paarverblijven en baltsactiviteit. Een paarverblijf kan ook als winterverblijf dienst doen.

In afwijking van het vleermuisprotocol is geen onderzoek naar winterverblijven uitgevoerd. Door te letten op het optreden van middernachtzwermactiviteit en de aanwezigheid van paarverblijven is onderzocht of mogelijk sprake is van winterverblijven in het plangebied. In de winterperiode zijn winterverblijven zeer moeilijk vast te stellen. Het gaat vaak om diepe holtes, spouwmuren en ruimtes die aanwezig zijn in daken die niet of zeer slecht bereikbaar zijn en waar het risico bestaat dat verstoring optreedt. Om die reden is afgeweken van het vleermuisprotocol en is in de wintermaanden geen onderzoek uitgevoerd.

Datum	Tijd	Weer (Bewolking, Wind, Temperatuur (°C))	Opzet	Inzet
1-7	03:05 – 05:15	0/8, WZW4, 14	Terreingebruik en zwermactiviteit	Eén persoon met batdetector
25-7	03:10 – 05:30	0/8, ZZW2, 16	Terreingebruik en zwermactiviteit	Eén persoon met batdetector
8-8	23:15 – 01:15	4/8, NW3, 13	Terreingebruik en middernachtzwermactiviteit	Eén persoon met batdetector
4-9	20:45 – 22:15	3/8, O2, 15	Terreingebruik en paar- en baltsplaatsen	Eén persoon met batdetector
3-10	20:55 – 23:10	4/8, ZO4, 10	Terreingebruik en paar- en baltsplaatsen	Eén persoon met batdetector

Tabel 1.

Overzicht en informatie van de veldbezoeken ten behoeve van het vleermuisonderzoek aan de Lingerzijde te Edam in 2013.

In Tabel 1 zijn de bezoekdatums, weersomstandigheden, opzet en de geleverde inzet per bezoek weergegeven.

2.2 Jaarrond beschermde broedvogels

Alleen vogelsoorten met jaarrond beschermde verblijfplaatsen zijn geïnventariseerd, dus niet alle broedvogels. Het gaat in het plangebied met name om de Huismus en de Gierzwaluw, omdat uit de *quickscan* naar voren kwam dat dit de jaarrond beschermde vogelsoorten zijn waarvoor de panden mogelijk geschikt worden geacht. Uiteraard is tijdens de inventarisatie ook gelet op eventueel andere aanwezige jaarrond beschermde broedvogels.

Op 10 juli 2013 is een bezoek aan het plangebied gebracht, specifiek gericht op de inventarisatie van mogelijke verblijfplaatsen van de Huismus en de Gierzwaluw. Daarnaast is voorafgaand, tijdens en na de vleermuisbezoeken steeds gelet op genoemde vogelsoorten.

Bij de gerichte inventarisatie wordt gelet op het zogenaamde 'gieren' van de Gierzwaluw waarbij de vogels tegen de schemering, in groepjes en luid roepend, rondjes vliegen rond verblijfplaatsen. De vogels vliegen daarbij steeds lager en waargenomen kan worden dat de vogels invliegen tussen dakpannen of in gaten die toegang geven tot de nestplaatsen. Voorafgaand aan- en tijdens de inventarisatie van de Gierzwaluwen wordt gelet op aanwezige Huismussen en hun specifieke gebouw gebonden gedrag. Gelet wordt op de aanwezigheid van vogels op dakranden, dakgoten en omliggende beplanting. vooral is gelet op tijlpende, territoriale mannetjes. Eventueel kunnen in holtes vliegende vogels worden waargenomen.

3 Resultaten

3.1 Vleermuizen

Ter plaatse zijn drie soorten vleermuizen vastgesteld. In Tabel 2 staan de aangetroffen soorten. De verspreidingskaart van de aangetroffen vleermuizen staat in Bijlage 1.

Er zijn vooral voorbijvliegende exemplaren waargenomen, zowel aan de straatzijde als in de achtertuinen en boven de Nieuwe Haven, het water aan de achterzijde van de bebouwing. Foeragerende vleermuizen waren sporadisch aanwezig, aanwijzingen voor een belangrijk foerageergebied in- of in de directe nabijheid van het plangebied, zijn niet verkregen. Verblijfplaatsen in de gebouwen zijn ook niet vastgesteld.

In de historische binnenstad van Edam is het aanbod aan oude huizen met dakpannen in de nabijheid van het plangebied erg groot waardoor er overal veel potenties aanwezig zijn voor vleermuisverblijven in de directe omgeving. Binding van vleermuizen aan de hoge en redelijk strak afgewerkte gebouwen binnen het plangebied werd niet waargenomen. Verschillende huizen in de directe nabijheid hebben meer potenties voor vleermuizen. Overigens wordt de geschiktheid van een vleermuisverblijf in hoge mate bepaald door aanwezigheid van geschikt foerageergebied in de nabijheid. Het areaal aan foerageergebied in de vorm van parken en bosjes is redelijk klein in het stedelijk gebied van Edam en kan een verklaring zijn voor de lage vleermuisactiviteit die is waargenomen.

Per soort wordt hieronder het voorkomen van de aangetroffen vleermuizen aan de Lingerzijde kort toegelicht en worden de leefwijze van de waargenomen vleermuizen in Nederland geschetst.

Gewone dwergvleermuis

Ter plaatse is de Gewone dwergvleermuis de meest waargenomen soort en werd deze vooral aangetroffen langs de randen van het plangebied zoals de straatkant van de Lingerzijde en een enkele waarneming rond de Kwakelsteeg.

Aan de straatzijde van het plangebied werd een baltsend mannetje van de Gewone dwergvleermuis waargenomen. Dit gedrag wijst op een verblijf in de nabijheid. Aangezien deze soort baltsgeluiden maakt tijdens de vlucht kon de verblijfplaats niet gelokaliseerd worden. Ditzelfde geldt voor een baltsend mannetje rond het lage gebouw wat de westelijke grens vormt van het plangebied.

Tabel 2.
Vastgestelde soorten vleermuizen met bijbehorende indicatie van de aantallen aan de Lingerzijde te Edam in 2013.

Soort	Aantal	Beschermd
Ruige dwergvleermuis	enkele	x (HR IV)
Gewone dwergvleermuis	10 tallen	x (HR IV)
Laatvlieger	enkele	x (HR IV)

De Gewone dwergvleermuis is de meest verspreide en talrijkste vleermuissoort in Nederland. Deze soort is hoofdzakelijk gebouw bewonend. Gedurende het hele jaar worden vooral van buiten toegankelijke spouwmuren en besloten ruimtes achter betimmeringen en daklijsten gebruikt.

Nachtelijk zwermgedrag rond een verblijfplaats in het voorjaar en de zomer duidt op de aanwezigheid van (kraam)kolonies.

Door de verborgen leefwijze gedurende de winterperiode zijn overwinterende dieren, die zich dan meestal in kleinere groepen ophouden, vaak onvindbaar. Een sterke aanwijzing voor dergelijke winterverblijven is het voorkomen van zogenaamde middernacht-zwermactiviteit in de periode half juli – augustus.

Daarnaast is gedurende de baltsperiode in de nazomer en de herfst sprake van paargezelschappen die rond paarverblijfplaatsen kunnen worden waargenomen. Baltsende mannetjes worden ook vaak vliegend waargenomen en zijn dan niet direct aan een paarverblijfplaats te koppelen.

Foerageergebieden bevinden zich overwegend in besloten tot halfopen landschap binnen enkele kilometers van de (zomer)-verblijven. Het foerageergebied wordt via vaste en veelal beschutte vliegroutes bereikt, zoals bomenlanen, boszomen en watergangen.

Ruige dwergvleermuis

In en rond de achtertuinen van de panden aan de Lingerzijde zijn slechts enkele voorbijvliegende en foeragerende individuen van de Ruige dwergvleermuis waargenomen. Deze waarnemingen hebben geen betrekking op verblijfplaatsen in de gebouwen binnen het



De tuin aan de achterzijde. Helemaal links het lage gebouwtje waar enkele keren een baltsende Gewone dwergvleermuis is gehoord.

plangebied.

De Ruige (of Nathusius') dwergvleermuis is in ons land jaarrond een algemeen verspreide soort, met name ten noorden van de grote rivieren. Het leefgebied is zeer divers, maar de grootste aantallen bevinden zich in bosrijk of parkachtig gebied. De Ruige dwergvleermuizen gebruiken uiteenlopende (tijdelijke) verblijfplaatsen, zoals: boomholten, bastspleten, nestkasten, spouwmuren, houtstapels en kelders. Hoewel de soort in ons land ook 's zomers verspreid wordt waargenomen, bevinden kraamkolonies zich vooral in Noord- en Oost-Europa (slechts één keer in ons land).

Laatvlieger

Aan de Lingerzijde zijn enkele voorbijvliegende Laatvliegers waargenomen boven en evenwijdig aan de aangrenzende gracht, de Nieuwe Haven. Deze vleermuizen hadden geen binding met de gebouwen van het plangebied.

De Laatvlieger komt in ons land algemeen verspreid voor rond dorpen in agrarisch gebied, parken, tuinen en stadsranden. In Nederland bewonen de Laatvliegers gedurende het hele jaar uitsluitend gebouwen.

Kraamkolonies worden vooral aangetroffen op (kerk)zolders, in spouwmuren of achter gevelbekleding, waarbij de dieren vaak weggekropen zijn tussen balken en in spleten. Een populatie Laatvliegers gebruikt veelal een netwerk van verblijven, waarbij relatief vaak van plaats wordt gewisseld. Voor zover bekend leven mannetjes vrijwel het gehele jaar solitair. Overwinterende dieren worden meestal in kleine groepjes aangetroffen, mogelijk in dezelfde gebouwen als waarin zich de zomerverblijven bevinden.

Laatvliegers foerageren na het uitvliegen eerst kort in sociale groepen nabij de kolonieplaats. Daarna zoeken ze afzonderlijk de open jachtgebieden op. Deze liggen veelal in kleinschalig agrarisch gebied dat rijk is aan vochtige graslanden. Hierbij kunnen relatief grote afstanden worden afgelegd.

3.2 Jaarrond beschermde broedvogels

Rond het plangebied werd regelmatig de aanwezigheid van 8-10 Gierzwaluwen vastgesteld. Een enkele Gierzwaluw werd laag vliegend boven het plangebied en ook in de directe omgeving hiervan waargenomen. Echter, invliegende Gierzwaluwen onder dakpannen van de daken van de betreffende gebouwen werden niet vastgesteld. Een onder dakpannen in- en uitvliegend individu werd waargenomen vlak naast huisnummer 36 namelijk bij huisnummer 38, net buiten het plangebied. Van de gebouwen die in de inventarisatie betrokken zijn, is het dak van huisnummer 36 het meest geschikt voor Gierzwaluwen door de aanwezigheid van oudere dakpannen met daar tussen verschillende openingen.

De overige daken van nummers 33-45 zijn minder geschikt door de dakbedekking met een ander type dakpan (strak aansluitende dakpannen). Overigens werden boven het oude centrum van Edam veel Gierzwaluwen waargenomen. In de directe omgeving broedt de soort dus in behoorlijke aantallen.

Huismussen werden in het geheel niet waargenomen op de daken of op andere plaatsen binnen het plangebied.



Het Koetshuis maakte ook deel uit van het plangebied Lingerzijde. Ogenscheinlijk zijn goede potenties aanwezig voor vleermuizen en vogels maar deze zijn niet daadwerkelijk vastgesteld in het gebouw.

4 Wetgeving

4.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is het nationale wettelijke kader dat de soortbeschermende bepalingen van de Europese Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn in nationaal recht heeft omgezet.

De soortenlijst die volgt uit deze bepalingen is door de Minister van EZ aangevuld met een extra aantal landelijk te beschermen soorten.

4.1.1 Zorgplicht

Een belangrijke bepaling van de Flora- en faunawet is de zorgplicht (artikel 2), die stelt “dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

4.1.2 Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bepaalt dat het verboden is:

- ♣ Planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- ♣ Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, dan wel opzettelijk te veront-rusten (artikel 9 en 10);
- ♣ Verder is het verboden van beschermde diersoorten nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen of te verstoren (artikel 11) en iets dergelijks geldt voor eieren (artikel 12).

4.1.3 Vrijstellingen

De Mol is vrijgesteld van de verboden van de artikelen 9 t/m 11 en daarnaast zijn de Bosmuis, de Veldmuis en de Huisspitsmuis vrijgesteld in of op gebouwen of daarbij behorende erven.

Er zijn daarnaast nog een aantal andere algemene soorten aangewezen die vrijgesteld zijn van de verboden van de artikelen 8 t/m 12, indien werkzaamheden worden verricht in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud, van bestendig gebruik of van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor deze

soorten hoeft dan geen ontheffing te worden aangevraagd, maar de zorgplicht blijft onverminderd gelden. Dit wordt het ‘lichte beschermingsregime’ genoemd, geldend voor de zogenaamde ‘Tabel 1-soorten’ (zie kader ‘Tabellen van de Flora- en faunawet’. Voor een precies overzicht van soorten in de tabellen zie:

<http://www.dasenboom.nl/pdf/soorten%20FFW%20tabel%203.pdf> of http://www.hetInvloket.nl/txmpub/files/?p_file_id=37183 of http://www.hetInvloket.nl/txmpub/files/?p_file_id=41764).

4.1.4 Ontheffingsmogelijkheid

Ruimtelijke ontwikkeling en (her)inrichtingen zoals bijvoorbeeld het aanleggen van woningen of bedrijventerreinen, kan beschadiging of vernieling tot gevolg hebben van de voortplantings- en rustplaatsen van de in het gebied voorkomende (beschermde) soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt. In bepaalde gevallen moet dan ontheffing volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet verkregen worden.

Als er beschermde soorten voorkomen uit **Tabel 2** of **Tabel 3** (zie kader ‘Tabellen van de Flora- en faunawet’) én als het niet mogelijk is door middel van verzachtende en/of compenserende maatregelen schade aan deze natuurwaarden te voorkomen, dan is ontheffing vereist.

Als door het nemen van voldoende verzachtende en/of compenserende maatregelen geen schade optreedt (te beoordelen

Kader

Tabellen van de Flora- en faunawet

Tabel	Omschrijving
Tabel 1	Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als “bestendig beheer en onderhoud”, “bestendig gebruik” of “ruimtelijke ontwikkeling”, geldt een vrijstelling voor de soorten uit Tabel 1. Voor deze activiteiten hoeft dan geen ontheffing aangevraagd worden. Voor andere dan hierboven genoemde activiteiten is voor de soorten uit Tabel 1 wel een ontheffing nodig.
Tabel 2	Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als “bestendig beheer en onderhoud”, “bestendig gebruik” of “ruimtelijke ontwikkeling”, geldt een vrijstelling voor de soorten in Tabel 2, <u>mits</u> activiteiten aantoonbaar worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Als de functionaliteit van de voortplantings-, rust- en/of vaste verblijfplaats niet kan worden gegarandeerd en men niet in het bezit is van een dergelijke gedragscode, is voor de soorten in Tabel 2 een ontheffing nodig.
Tabel 3	Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als “bestendig beheer en onderhoud” of “bestendig gebruik”, geldt een vrijstelling voor de soorten in Tabel 3 <u>mits</u> activiteiten aantoonbaar worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Wanneer activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als “ruimtelijke ontwikkeling”, en de functionaliteit van de voortplantings-, rust- en/of vaste verblijfplaats kan niet worden gegarandeerd, dan is voor Tabel 3-soorten een ontheffing nodig. Ook voor vogels geldt deze zware toets.

door het Ministerie van EZ!), hoeft geen ontheffing te worden verkregen.

De vraag of de ontheffing kan worden verleend zal worden beoordeeld door het bevoegde gezag (Ministerie van EZ) op grond van de volgende punten per beschermingsregime of soortgroep:

Tabel 2

- ♣ In hoeverre treedt schade op?
- ♣ Komt 'de gunstige staat van instandhouding' in gevaar?

Tabel 3 én voorkomend in Bijlage IV Habitatrictlijn

- ♣ In hoeverre treedt schade op?
- ♣ Is er een wettelijk belang zoals bescherming flora en fauna, volksgezondheid, openbare veiligheid of dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten?
- ♣ Zijn er bevredigende alternatieven?
- ♣ Komt 'de gunstige staat van instandhouding' in gevaar?

Tabel 3, niet voorkomend in Bijlage IV Habitatrictlijn

- ♣ In hoeverre treedt schade op?
- ♣ Is er een wettelijk belang zoals onder andere eerder genoemde belangen of een belang in de vorm van het uitvoeren van werkzaamheden in verband met ruimtelijke inrichting en ontwikkeling?
- ♣ Zijn er, bevredigende, alternatieven?
- ♣ Komt 'de gunstige staat van instandhouding' in gevaar?

Broedvogels (zie §4.1.6)

- ♣ In hoeverre treedt schade op?
- ♣ Is er een wettelijk belang zoals bescherming van flora en fauna, veiligheid van het luchtverkeer, bedreiging van de volksgezondheid of openbare veiligheid?
- ♣ Zijn er bevredigende alternatieven?
- ♣ Komt 'de gunstige staat van instandhouding' in gevaar?

Voor een overzicht van de soorten van Bijlage IV zie:

http://www.minlnv.nederlandsesoorten.nl/get?site=lnv.db&view=lnv.db&page_alias=zoekwet&show=speciesList&rid=33&legislation=&version=xls.

4.1.5 Gedragscode

Indien men in het bezit is van een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode hoeft bij werkzaamheden in het kader van natuurbeheer, van bestendig beheer of onderhoud en van bestendig gebruik voor de **Tabel 2- en 3-soorten** en ook voor vogels geen ontheffing te worden aangevraagd, mits aantoonbaar wordt gewerkt met deze gedragscode. Het is ook mogelijk te werken conform een dergelijke goedgekeurde gedragscode zonder deze zelf

te hebben opgesteld. Te beïnvloeden soorten dienen dan wel in de gebruikte gedragscode te worden behandeld!

Bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting hoeft voor **Tabel 2**-soorten geen ontheffing te worden aangevraagd wanneer men in het bezit is van (of aansluit bij) een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode.

4.1.6 Broedvogels

Voor broedvogels wordt in principe geen ontheffing verleend. Als men versturende activiteiten buiten het broedseizoen laat plaatsvinden worden de vogels geacht te kunnen uitwijken, treedt geen schade op en is geen ontheffing noodzakelijk.

Vogelnesten die buiten het broedseizoen in gebruik zijn vallen onder de definitie van vaste rust- of verblijfplaatsen en zijn daarom jaarrond beschermd.

Van enkele soorten zijn de nesten jaarrond beschermd. De lijst met vogelsoorten waarvan de nesten gedurende het hele jaar zijn beschermd is in 2009 aangepast (zie kader 'Tabellen van de Flora- en faunawet' op pagina 13). **Let wel!** Bij de bescherming van een jaarrond beschermd nest of verblijf wordt zowel de verblijfplaats als de (directe) omgeving die nodig is voor het succesvol functioneren daarvan, betrokken!

Voor jaarrond beschermde soorten kan, meestal alleen buiten het broedseizoen, wel ontheffing worden aangevraagd. Een 'omgevingscheck' is dan vereist. Een deskundige moet in dat geval vaststellen of de desbetreffende soort zelfstandig een vervangend nest kan vinden in de omgeving, of dat door verzachtende en/of compenserende maatregelen de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rustplaats gegarandeerd kan worden. Om zeker te zijn dat geplande of genomen maatregelen hiertoe voldoende zijn en er geen ontheffing nodig is, kunnen deze middels een ontheffingsaanvraag worden voorgelegd aan het Ministerie van EZ. Het Ministerie zal de ontheffingsaanvraag dan 'positief afwijzen' omdat geen schade wordt voorzien. Een dergelijke positieve afwijzing kan (juridisch) gelden als ontheffing voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Het is uiteraard essentieel dat de (aan het ministerie) voorgestelde maatregelen ook daadwerkelijk worden genomen.

Wanneer het niet mogelijk is passende verzachtende en/of compenserende maatregelen te nemen dient ontheffing te worden aangevraagd. Deze wordt op dezelfde gronden getoetst als Tabel 3-soorten (zwarte toetsing).

De overige vogelsoorten keren weliswaar vaak terug naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar beschikken over voldoende flexibiliteit om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Van deze

soorten zijn de verblijfplaatsen alleen dan beschermd als ‘zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen’ (categorie 5).

4.2 Procedure

4.2.1 Vergunningaanvraag Natuurbeschermingswet 1998

Wanneer plannen bestaan een project in of rond een Natura 2000-gebied uit te voeren, neemt de initiatiefnemer contact op met het bevoegde gezag. In principe is dit Gedeputeerde Staten van de Provincie waarin een gebied (grotendeels) ligt.

Indien negatieve effecten van een project niet kunnen worden uitgesloten is er een vergunningplicht en dient een toetsing te worden uitgevoerd. Als uit deze toetsing (ook wel ‘Habitattoets’ genoemd) blijkt dat een plan (mogelijk) significante negatieve gevolgen heeft, vindt de vergunningaanvraag plaats via een ‘passende beoordeling’. Daarbij moeten ook cumulatieve effecten zijn meegenomen.

Alleen als uit de passende beoordeling met zekerheid blijkt dat geen significante gevolgen zullen optreden, of als het gaat om activiteiten met een groot openbaar belang en waarvoor geen alternatieven zijn, wordt vergunning verleend.

Als uit de ‘Habitattoets’ blijkt dat een activiteit negatieve gevolgen kan hebben die niet significant zijn, vindt de vergunningaanvraag plaats via een verslechterings- en verstoringstoets. Bij deze toets wordt via een uitgebreide effectbeoordeling nagegaan of activiteiten een kans met zich meebrengen op verslechtering van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten. Het bevoegd gezag geeft een vergunning af als de verslechtering of verstoring in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen aanvaardbaar is.

4.2.2 Ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet

Bij de realisatie van een project dient beoordeeld te worden in welke mate er sprake is van negatieve effecten op aanwezige soorten. Dit hangt af van de fysieke uitvoering daarvan en de periode waarin het project plaatsvindt.

Zijn er negatieve effecten mogelijk op soorten van **Tabel 2** en/of **Tabel 3** dan dient een “Aanvraag ontheffing, ingevolge Flora- en faunawet artikel 75, vierde lid of vijfde lid onderdeel c” te worden ingediend bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van EZ. Deze aanvraag dient onder andere vergezeld te gaan van:

- ♣ Het desbetreffende projectplan.
- ♣ Een actuele en volledige inventarisatie naar het voorkomen van beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied (ongeveer 5 jaar geldig).

- ♣ Een beschrijving van de te verwachten schade voor de in de aanvraag vermelde soorten.
- ♣ Een beschrijving hoe de schade aan de beschermde soorten tot een minimum kan worden beperkt.
- ♣ Een beschrijving van voorgenomen mitigerende en/of compenserende maatregelen indien schade onvermijdelijk is.

Voor de eerdergenoemde **Tabel 3**-soorten dient wegens een uitgebreide toets ook te worden vermeld:

- ♣ Onderbouwing van de keuze voor de geplande locatie van de voorgenomen activiteit en onderzoek naar alternatieve locaties.
- ♣ De onderbouwing van het wettelijke belang van de voorgenomen activiteit.

4.2.3 Wet algemene bepalingen omgevingsrecht

Vanaf 1 oktober 2010 is het mogelijk geworden voor particulieren, bedrijven en overheden om voor projecten een zogenaamde omgevingsvergunning aan te vragen onder de 'Wet algemene bepalingen omgevingsrecht' (Wabo).

De omgevingsvergunning komt in plaats van een groot aantal andere losse vergunningen en kan digitaal (of op papier) bij de gemeente waarin de activiteit plaats vindt, worden aangevraagd. Formulieren zijn (digitaal) te verkrijgen via www.omgevingsloket.nl.

Ook een ontheffing Flora- en faunawet kan onder de Wabo worden aangevraagd in het formulier door aan te geven dat 'Handelingen worden verricht met gevolgen voor beschermde dieren en planten'. Vervolgens kan met het (digitale) formulier, ongeveer op dezelfde wijze als bij de ontheffingsaanvraag zoals hierboven beschreven, worden aangegeven welke beschermde flora en fauna voorkomt, wat de verwachte schade is, wat het belang is van de ingreep en welke verzachtende (mitigerende) en/of compenserende maatregelen worden getroffen. De gemeente waarbij de aanvraag is ingediend stuurt de informatie omtrent beschermde flora en fauna naar het ministerie van EZ die een 'Verklaring van geen bedenkingen' (Vvgb) afgeeft als onderdeel van de omgevingsvergunning. Als voorschriften worden overtreden van de door het ministerie van EZ afgegeven Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) en beschermde soorten worden geschaad, moeten de gemeenten handhaven. Bij een overtreding van de Flora- en faunawet die los staat van de Wabo, moet het ministerie van EZ optreden.

Mogelijke sancties zijn geldelijke boetes of het stilleggen van werkzaamheden.

5 Conclusies en aanbevelingen

Tijdens de inventarisatie zijn beschermde vleermuizen aangetroffen (zie Tabel 3).

- ♣ In plangebied Lingerzijde zijn alleen langs vliegende en foeragerende vleermuizen waargenomen. Er is geen sprake van een belangrijk foerageergebied of belangrijke vluchtroutes binnen het plangebied.
- ♣ Verblijfplaatsen van vleermuizen konden niet worden vastgesteld in het plangebied. Wel werden enkele baltsende mannetjes van de Gewone dwergvleermuis waargenomen. Er zijn geen aanwijzingen verkregen dat deze baltsende mannetjes binding hebben met verblijfplaatsen in gebouwen binnen het plangebied.
- ♣ Omdat geen verblijfplaatsen van vleermuizen zijn vastgesteld in dit onderzoek, is het niet nodig ontheffing aan te vragen in het kader van de Flora- en faunawet.
- ♣ Er werden geen aanwijzingen gevonden dat in de bebouwing van het plangebied, of in de begroeiing daar omheen, verblijfplaatsen aanwezig zijn van jaarrond beschermde broedvogels. Het is niet noodzakelijk om voor deze soortgroep een ontheffing aan te vragen.

Nederlandse naam	FF	HR	RL
Ruige dwergvleermuis	3	IV	
Gewone dwergvleermuis	3	IV	
Laatvlieger	3	IV	

Tabel 3.

Aangetroffen vleermuizen in plangebied aan de Lingerzijde in Edam in 2013.

FF = Flora- en faunawet, met vermelding van beschermingsregime (1 = vrijgesteld van verboden (algemene soorten), 2 = overig, 3 = streng beschermd (HR IV/ bijlage 1 AMvB); HR = Habitatrichtlijn, met vermelding van de bijlage; RL = Rode lijst.

6 Literatuur

- BEER, R. DE & J. GROOT, 2012(I). *Lingerzijde 33-45 en 36 te Edam, Toetsing in het kader van de Flora- en faunawet*. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BEER, R. DE & J. GROOT, 2012(II). *Vervolg beoordeling Lingerzijde 33-45 en 36 te Edam. Vervolgtoetsing in het kader van de Flora- en faunawet*. Van der Goes en Groot, Alkmaar.
- BRIGGS, B. & D. KING, 1998. *The Bat Detective. A fieldguide for bat detection*. Stag Electronics, West Sussex.
- BROEKHUIZEN, S., B. HOEKSTRA, V. VAN LAAR, C. SMEENK & J.B.M. THISSEN (RED.), 1992. *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. 3^e herziene druk. Utrecht.
- GRIMMBERGER, E., 2001. *Gids van de Vleermuizen van Europa*. Tirion, Baarn.
- KAPTEYN, K., 1995. *Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding*. Provincie Noord-Holland, Noordhollandse Zoogdierstudiegroep, Het Noordhollands Landschap, Haarlem.
- LIMPENS, H., K. MOSTERT & W. BONGERS (RED.), 1997. *Atlas van de Nederlandse vleermuizen: onderzoek naar verspreiding en ecologie*. Utrecht.
- SDU UITGEVERS, 2002-2007. *Flora- en faunawet, bewerkt en toegelicht door mr. L. Boerema, M.A. Huber, mr. drs. D. van der Meijden, J.A.M. van Spaandonk & mr. A.S. Vreugdenhil*. Koninklijke Vermande, Den Haag.
- TWISK, P., A. VAN DIEPENBEEK & J.P. BEKKER, 2009. *Veldgids Europese zoogdieren*. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- VLEERMUISVAKBERAAD (NETWERK GROENE BUREAUS, ZOOGDIERVERENIGING VZZ EN GEGEVENS AUTORITEIT NATUUR). *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013.
- WISMEIJER, H., 2002. *Zoogdieren van Europa*. ANWB bv/ TIRION Uitgevers bv, Baarn.

Bijlage 1 Verspreidingskaarten vleermuizen

